

KLINIKINĖ PULMONOLOGIJA

KETVIRTASIS PAPILDYTAS LEIDIMAS

Sudarytojas ir mokslinis redaktorius Edvardas Danila

**KLINIKINĖ
PULMONOLOGIJA**
KETVIRTASIS PAPILDYTAS LEIDIMAS

VAISTŲ ŽINIOS
Vilnius, 2015

KLINIKINĖ PULMONOLOGIJA

KETVIRTASIS PAPILDYTAS LEIDIMAS

Edvardas Danila (leidinio sudarytojas, mokslinis redaktorius),
Rolandas Zablockis, Vygantas Gruslys, Virginija Šileikienė, Edvardas Žurauskas,
Audra Blažienė, Edita Davidavičienė, Radvilė Malickaitė, Laimutė Jurgauskienė,
Edita Pimkina, Jūratė Dementavičienė, Mindaugas Matačiūnas,
Mindaugas Šerpytis, Rūta Ambrazaitienė, Silvija Kiverytė, Elvyra Ostanevičiūtė,
Aušrinė Barakauskienė, Miglė Janeliūnienė, Gražina Pačkauskienė

VAISTŲ ŽINIOS
Vilnius, 2015

Ketvirtojo papildyto leidimo autoriai:

Edvardas Danila
Rolandas Zablockis
Vygantas Gruslys
Virginija Šileikienė
Edvardas Žurauskas
Audra Blažienė
Edita Davidavičienė
Radvilė Malickaitė
Laimutė Jurgauskienė
Edita Pimkina
Jūratė Dementavičienė
Mindaugas Matačiūnas
Mindaugas Šerpytis
Rūta Ambrazaitienė
Silvija Kiverytė
Elvyra Ostanevičiūtė
Aušrinė Barakauskienė
Miglė Janeliūnienė
Grażina Pačauskienė

Pirmojo, antrojo ir trečiojo leidimo autoriai:

Edvardas Danila
Bronislovas Šatkauskas

Ketvirtojo papildyto leidimo recenzentai:

Vytautas Kasiulevičius, dr. prof.
Kęstutis Miškinis, dr. doc.
Remigijus Valdemaras Nargėla, dr. doc.
Virginijus Šapoka, dr. prof.
Nomedas Rima Valevičienė, dr. prof.

Trečiojo leidimo recenzentai:

Remigijus Valdemaras Nargėla, dr. doc.
Rolandas Zablockis, dr. doc.

Antrojo leidimo recenzentas:

Remigijus Valdemaras Nargėla, dr. doc.

Pirmojo leidimo recenzentai:

Remigijus Nargėla, dr. doc.
Aleksas Petrauskas, habil. dr. prof.
Adolfas Augustinas Pranevičius, habil. dr. prof.
Raimundas Sakalauskas, dr. prof.

Pirmąjį knygos leidimą rėmė Lietuvos valstybinis studijų ir mokslo fondas

Kalbos redaktorė
Jolanta Storpirštienė
Dizainas ir maketavimas
Andrius Gruzdaitis
Projekto koordinatorės
Loreta Pečiulienė, Ingrida Pikčiūnė
Spausdino
Standartų spaustuvė
Išleido
UAB „Vaistų žinios“
P. Vileišio 18, 10306 Vilnius
tel. (8 5) 270 03 87, faks. (8 5) 271 53 95
el. paštas office@pharminfo.lt
<http://www.gydytojobilioteka.lt>

Šiame leidinyje surinkta ir susisteminta medžiaga yra autorinis darbas, saugomas autoriaus teisės normų. Visą šio leidinio medžiagą arba jos dalį dauginti, platinti arba naują medžiagą sisteminti pagal šio leidinio struktūrą, formą ir koncepciją ne asmeniniai tikslai leidžiama tik turint raštišką leidyklos sutikimą. Leidinio medžiagą be leidyklos sutikimo galima naudoti tik Lietuvos Respublikos įstatymų numatytais atvejais, taip pat mokymo tikslams nurodant leidinį, autorius ir leidyklą.

- © 2001 „Vaistų žinios“ (pirmasis leidimas)
- © 2001 Bronislovas Šatkauskas, Edvardas Danila (pirmasis leidimas)
- © 2004 „Vaistų žinios“ (antrasis papildytas ir pataisytas leidimas)
- © 2004 Bronislovas Šatkauskas, Edvardas Danila (antrasis papildytas ir pataisytas leidimas)
- © 2008 „Vaistų žinios“ (trečiasis leidimas)
- © 2008 Edvardas Danila, Bronislovas Šatkauskas (trečiasis leidimas)
- © 2015 „Vaistų žinios“ (ketvirtasis papildytas leidimas)
- © 2015 Edvardas Danila (ketvirtasis papildytas leidimas)

Klinikinė pulmonologija, ketvirtasis papildytas leidimas / parengta vadovaujant Edvardui Danilai

Vilnius: UAB „Vaistų žinios“, 2015 m. – 989 p.

Dalykinė rodyklė: 981 p.

ISBN 978-9955-884-80-4

Kvėpavimo organų ligos, jų samprata, diagnostika, gydymas ir profilaktika.

UDK 616.2

KI-116

KLINIKINĖ PULMONOLOGIJA

Ketvirtasis papildytas leidimas

Autoriai:

Edvardas Danila, dr. (HP) prof., Vilniaus universitetas, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Pulmonologijos ir alergologijos centras

Rolandas Zablockis, dr. doc., Vilniaus universitetas, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Pulmonologijos ir alergologijos centras

Vyngantas Gruslys, dr. doc., Vilniaus universitetas, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Pulmonologijos ir alergologijos centras

Virginija Šileikienė, dr., Vilniaus universitetas, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Pulmonologijos ir alergologijos centras

Edvardas Žurauskas, dr. doc., Vilniaus universitetas, Valstybinis patologijos centras

Audra Blažienė, dr. doc., Vilniaus universitetas, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Pulmonologijos ir alergologijos centras

Edita Davidavičienė, dr., VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikos

Radvilė Malickaitė, dr., Vilniaus universitetas, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Laboratorinės medicinos centras

Laimutė Jurgauskienė, dr., Vilniaus universitetas, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Laboratorinės medicinos centras

Edita Pimkina, Vilniaus universitetas, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikos

Jūratė Dementavičienė, dr. doc., Vilniaus universitetas, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Radiologijos ir branduolinės medicinos centras

Mindaugas Matačiūnas, dr., Vilniaus universitetas, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Radiologijos ir branduolinės medicinos centras

Mindaugas Šerpytis, dr. doc., Vilniaus universitetas, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Anesteziologijos, intensyvios terapijos ir skausmo gydymo centras

Rūta Ambrazaitienė, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Laboratorinės medicinos centras

Silvija Kiverytė, dr., Vilniaus universitetas, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Laboratorinės medicinos centras

Elvyra Ostanevičiūtė, Vilniaus universitetas, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Laboratorinės medicinos centras

Aušrinė Barakauskienė, dr. doc., Vilniaus universitetas, UAB „Patologijos diagnostika“

Miglė Janeliūnienė, dr., Vilniaus universitetas, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Laboratorinės medicinos centras

Gražina Pačkauskienė, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Laboratorinės medicinos centras

Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Tarybos rekomenduota kaip mokomoji priemonė gydytojams ir medicinos specialybės studentams (2014-12-18, protokolas Nr. 150000-T-10(602)).

Recenzentai:

Vytautas Kasiulevičius, dr. prof., Vilniaus universitetas, VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Šeimos medicinos centras

Kęstutis Miškinis, dr. doc., VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikos

Remigijus Valdemaras Nargėla, dr. doc., Vilniaus universitetas, VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Pulmonologijos ir alergologijos centras

Virginijus Šapoka, dr. prof., Vilniaus universitetas, VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Vidaus ligų centras

Nomeda Rima Valevičienė, dr. prof., Vilniaus universitetas, VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Radiologijos ir branduolinės medicinos centras

Leidinio rėmėjai knygos turiniui įtakos neturi. Autoriai neturi jokių su knygos turiniu susijusių išpareigojimų leidinyje minimų vaistų ir medicininės įrangos gamintojams.

Už reklamos turinį autoriai ir leidykla neatsako.

Knygoje pateiktos rekomendacijos nebūtinai turi būti tinkamos visiems ligoniams įvairiose klinikinėse situacijose.

Pratarmė

Plaučių ligos yra dažniausios ligos, kurias tenka diagnozuoti ir gydyti klinikinėje praktikoje. Jos neretai sukelia rimtų sveikatos sutrikimų, lemiančių laikiną darbingumo netekimą, neįgalumą ir mirtį. Šiuolaikinės ligų raidos tendencijos aiškiai rodo, kad sergamumas kvėpavimo organų ligomis didėja ir dar didės bent jau artimiausius 20 metų. Sergantieji infekcinėmis kvėpavimo takų ligomis, pneumonija, tuberkuloze, bronchine astma ir plaučių vėžiu sudaro didelę dalį bendrosios praktikos ir šeimos gydytojų pacientų. Sparčiai daugėja žmonių sergančių lėtine obstrukcine plaučių liga. Gerokai dažniau Lietuvoje pradėjus vykdyti organų transplantacijas padaugėjo ligonių, sergančių neįprastomis plaučių infekcijomis. Kompiuterinė plaučių tomografija tapo įprastu plaučių ligų tyrimu daugelyje gydymo įstaigų. Tai leido dažniau diagnozuoti anksčiau santykinai retomis laikytas intersticines plaučių ligas – sarkoidozę, idiopatinės intersticines pneumonijas ir kt. Pastaraisiais metais aptikta ne tik didelio atsparumo vaistams, bet ir visiškai vaistams atsparių tuberkulozės mikobakterijų, lemiančių vadinamąją visiškai vaistams atsparią tuberkulozę. Atsirado naujų duomenų apie daugelio ligų patogenezę ir patofiziologiją, į kasdienę praktiką įdiegta naujų diagnostikos ir gydymo būdų.

Tai lėmė poreikį peržiūrėti, atnaujinti ir papildyti duomenis ir rekomendacijas, pateiktas trečiame Klinikinės pulmonologijos leidime. Parašyta naujų skyrių.

Leidinyje pateiktos autorių VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės (VUL) Santariškių klinikose tirtų, gydytų ir konsultuotų ligonių krūtinės ląstos rentgenogramos, kompiuterinės tomogramos, bronchoskopijos, skreplių, bronchoalveolinio lavažo skysčio, biopsinės medžiagos atspaudėlių bei pleuros punktato citologinio ir mikrobiologinio tyrimo ir kiti paveikslai.

Krūtinės ląstos rentgenogramos ir kompiuterinės tomogramos atliktos VšĮ VUL Santariškių klinikų Radiologijos ir branduolinės medicinos centre. Bronchologiniai ir kvėpavimo funkcijų tyrimai atlikti VšĮ VUL Santariškių klinikų Pulmonologijos ir alergologijos centre. Skreplių, bronchoalveolinio lavažo skysčio, biopsinės medžiagos atspaudėlių bei pleuros punktato citologinis ir mikrobiologinis, taip pat bronchoalveolinio lavažo skysčio imuninis tyrimas atliktas VšĮ VUL Santariškių klinikų Laboratorinės medicinos centre. Plaučių ir bronchų biopsinė, autopsinė ir operacinė medžiaga ištirta Valstybiniame patologijos centre. Širdies sonoskopija atlikta VšĮ VUL Santariškių klinikų Kardiologijos ir angiologijos centre. Už pagalbą rengiant knygos vaizdinę medžiagą esame dėkingi daugeliui žmonių, be kurių geranoriškumo to atlikti būtų neįmanoma.

Dėkojame dr. Dianai Zakarkaitei už parengtus širdies ir pleuros sonoskopinio tyrimo paveikslus, gyd. Virginijui Švedui (kvėpavimo funkcijos tyrimo paveikslai), slaugytojoms Aldonai Kuporosovai ir Ramunei Antulienei (bronchoskopinio tyrimo paveikslai), slaugytojoms Jolantai Petrauskienei ir Genutei Glumbakienei (tuberkulino mėginio paveikslai), laboratorinės medicinos gydytojai Vilmai Latvėnaitei (bronchoalveolinio lavažo skysčio tepinėlių paveikslai).

Už įdomių klinikinių atvejų parinkimą nuoširdžiai dėkojame VšĮ VUL Santariškių klinikų Pulmonologijos ir alergologijos centro gydytojams Reginai Aleksonienei, Rūtai Balčiuvienei, Elenai Bernotienei, Elenai Jurevičienei, doc. Remigijui Valdemarui Nargėlai, Jolitai Račkauskienei, Vidai Rimševičienei, Editai Strumilienei, Daliui Vaičiui, Nijolei Vaitkienei, VšĮ VUL Santariškių klinikų Pilvo chirurgijos centro gydytojui doc. Vitalijui Sokolovui.

Už vertingus patarimus rengiant knygą spaudai dėkoju gyd. Elenai Bernotienei.

Dėkojame visiems Vilniaus universiteto Infekcinių, krūtinės ligų, dermatovenerologijos ir

alergologijos klinikos, VšĮ VUL Santariškių klinikų Pulmonologijos ir alergologijos, Radiologijos ir branduolinės medicinos, Krūtinės chirurgijos, Laboratorinės medicinos centrų bei Infekcinių ligų ir tuberkuliozės ligoninės gydytojams, slaugytojoms, rentgeno laborantėms. Už vertingus pasiūlymus ir pastabas autoriai dėkoja recenzentams prof. Vytautui Kasiulevičiui, doc. Kęstučiui Miškiniui, doc. Remigijui Valdemarui Nargėlai, prof. Virginijui Šapokai, prof. Nomedai Rimai Valevičienei.

Dėkoju savo kolegoms, leidinio bendraautoriams už puikiai atliktą darbą. Dėkoju leidinio rėmėjams, padėjusiems išleisti šią knygą, tačiau nevaržiusiems autorių nuomonės, požiūrio bei kūrybinės laisvės.

Skaitytojams būsime dėkingi už geranoriškas pastabas ir pasiūlymus.

Edvardas Danila

Turiny

I dalis. Bronchų ir plaučių anatomija, histologija ir fiziologija..... 13

1 skyrius. Bronchų ir plaučių anatomija <i>Edvardas Danila, Edvardas Žurauskas</i>	13
2 skyrius. Bronchų, plaučių ir pleuros histologija <i>Edvardas Danila, Edvardas Žurauskas</i>	27
3 skyrius. Imunokompetentinės plaučių apsaugos ląstelės <i>Radvilė Malickaitė, Laimutė Jurgauskienė</i>	31
4 skyrius. Gynybiniai plaučių mechanizmai <i>Radvilė Malickaitė, Laimutė Jurgauskienė</i> ..	44
5 skyrius. Kvėpavimo sistemos fiziologija ir patloginė fiziologija <i>Edvardas Danila, Virginija Šileikienė</i>	53

II dalis. Plaučių ligomis sergančių ligonių tyrimas 63

6 skyrius. Klinikiniai tyrimo metodai <i>Edvardas Danila, Rolandas Zablockis</i>	63
7 skyrius. Radiologiniai ir kiti plaučių vaizdo tyrimo metodai <i>Jūratė Dementavičienė, Mindaugas Matačiūnas</i>	74
8 skyrius. Plaučių funkcijų tyrimai <i>Virginija Šileikienė, Edvardas Danila</i>	85
9 skyrius. Dažniausi respiraciniai mikroorganizmai ir jų tyrimo būdai <i>Silvija Kiverytė, Rūta Ambrazaitienė</i>	99
10 skyrius. Bronchoskopiniai tyrimo ir gydymo metodai <i>Vygantas Gruslys, Edvardas Danila</i>	106
11 skyrius. Nebronchoskopiniai pleuros ir plaučių biopsijos metodai <i>Rolandas Zablockis, Vygantas Gruslys</i>	124

III dalis. Pulmoniniai sindromai ir patloginės būklės..... 129

12 skyrius. Kvėpavimo nepakankamumas <i>Mindaugas Šerpytis, Virginija Šileikienė, Rolandas Zablockis, Edvardas Danila</i>	129
13 skyrius. Kraujavimas iš plaučių <i>Vygantas Gruslys, Edvardas Danila</i>	143

IV dalis. Bronchų bei plaučių sklaidos sutrikimai ir paveldimos ligos 156

14 skyrius. Dažniausi bronchų bei plaučių sklaidos sutrikimai ir paveldimos ligos <i>Edvardas Danila, Vygantas Gruslys</i>	156
---	-----

V dalis. Kvėpavimo takų ligos 177

15 skyrius. Bronchų obstrukcijos sindromas <i>Edvardas Danila, Virginija Šileikienė</i>	177
16 skyrius. Ūminis bronchitas <i>Edvardas Danila, Virginija Šileikienė</i>	186
17 skyrius. Lėtinis bronchitas <i>Edvardas Danila, Virginija Šileikienė</i>	190
18 skyrius. Lėtinė obstrukcinė plaučių liga <i>Edvardas Danila, Virginija Šileikienė</i>	195
19 skyrius. Bronchinė astma <i>Edvardas Danila, Audra Blažienė, Virginija Šileikienė</i>	221
20 skyrius. Svarbiausi plaučių ligoms gydyti skiriami vaistai <i>Rolandas Zablockis, Edvardas Danila</i>	241
21 skyrius. Bronhektazės <i>Edvardas Danila</i>	251
22 skyrius. Cistinė fibrozė <i>Rolandas Zablockis</i>	266
23 skyrius. Trachėjos ir bronchų osteochondropatija <i>Edvardas Danila</i>	277
24 skyrius. Trachėjos ir bronchų svetimkūniai <i>Edvardas Danila, Vygantas Gruslys</i>	280

VI dalis. Infekcinės plaučių parenchimos ligos 288

25 skyrius. Plaučių uždegimas <i>Edvardas Danila, Rolandas Zablockis</i>	288
---	-----

26 skyrius. Plaučių pūlinys. Destrukcinė (nekrozinė) pneumonija Vygantas Gruslys, Edvardas Danila.....	321
27 skyrius. Plaučių ir pleuros tuberkulozė Edita Davidavičienė, Rolandas Zablockis, Edvardas Danila, Edita Pimkina.....	337
28 skyrius. Ne tuberkulozės mikobakterijų sukeliama plaučių liga Edita Davidavičienė, Rolandas Zablockis, Edvardas Danila, Edita Pimkina	383
29 skyrius. Plaučių aktinomikozė ir nokardiozė Edvardas Danila	397
30 skyrius. Grybelių sukeliama plaučių ligos Rolandas Zablockis, Edvardas Danila...	399
31 skyrius. Parazitų sukeliama plaučių ligos Edvardas Danila, Rolandas Zablockis....	421

VII dalis. Intersticinės plaučių ligos 431

32 skyrius. Diferencinė diseminacijos ir difuzinių intersticinių plaučių pokyčių diagnostika Edvardas Danila, Edvardas Žurauskas, Virginija Šileikienė, Jūratė Dementavičienė	431
33 skyrius. Plaučių sarkoidozė Edvardas Danila	447
34 skyrius. Plaučių fibrozė. Idiopatinė plaučių fibrozė. Idiopatinė nespecifinė intersticinė pneumonija Edvardas Danila	467
35 skyrius. Organizuojanti pneumonija Edvardas Danila	485
36 skyrius. Bronchiolitas Virginija Šileikienė, Edvardas Danila.....	495
37 skyrius. Egzogeninis alerginis alveolitas Edvardas Danila	501
38 skyrius. Eozinofilinė pneumonija Edvardas Danila.....	512
39 skyrius. Plaučių limfangiolejomiomatozė Rolandas Zablockis.....	524
40 skyrius. Plaučių Langerhanso ląstelių histiocitozė Edvardas Danila	530
41 skyrius. Plaučių alveolinė proteinozė Rolandas Zablockis.....	534
42 skyrius. Retos intersticinės ir kitos plaučių ligos Edvardas Danila	540

VIII dalis. Pleuros ligos.....557

43 skyrius. Eksudacinis pleuritas Rolandas Zablockis.....	557
44 skyrius. Piktybinė pleuros mezotelioma Rolandas Zablockis, Vygantas Gruslys.....	578
45 skyrius. Spontaninis pneumotoraksas Vygantas Gruslys, Rolandas Zablockis	582

IX dalis. Plaučių kraujagyslių ir kraujotakos ligos bei patologinės būklės 591

46 skyrius. Plautinė hipertenzija Rolandas Zablockis, Virginija Šileikienė	591
47 skyrius. Plaučių arterijos trombinė embolija Edvardas Danila, Rolandas Zablockis, Mindaugas Matačiūnas	598
48 skyrius. Lėtinė plautinė širdis Virginija Šileikienė.....	623

X dalis. Plaučių navikai.....631

49 skyrius. Plaučių vėžys Rolandas Zablockis, Edvardas Danila, Edvardas Žurauskas, Vygantas Gruslys, Jūratė Dementavičienė	631
50 skyrius. Reti plaučių navikai Edvardas Danila, Vygantas Gruslys	678
51 skyrius. Kitų organų piktybinių navikų metastazės plaučiuose Edvardas Danila, Vygantas Gruslys	700
52 skyrius. Diferencinė periferinių plaučių darinių diagnostika Edvardas Danila, Jūratė Dementavičienė, Vygantas Gruslys	717

XI dalis. Plaučių pokyčiai sergant kitų organų ir sistemų ligomis 727

53 skyrius. Plaučių pokyčiai sergant sisteminėmis kolagenozėmis ir vaskulitais Edvardas Danila, Rolandas Zablockis.....	727
---	-----

54 skyrius. Plaučių pokyčiai sergant kraujo ligomis ir esant imunodeficito būklėms <i>Audra Blažienė, Rolandas Zablockis, Edvardas Danila</i>	763
55 skyrius. Plaučių pokyčiai sergant širdies, inkstų, virškinimo trakto, endokrininėmis ir nervų ligomis <i>Virginija Šileikienė, Rolandas Zablockis, Edvardas Danila</i>	788

XII dalis. Išorinių veiksnių sukeltos plaučių ligos 800

56 skyrius. Profesinės plaučių ligos <i>Edvardas Danila, Virginija Šileikienė</i>	800
57 skyrius. Inhaliacinis plaučių pažeidimas <i>Edvardas Danila</i>	814
58 skyrius. Vaistų sukeliama plaučių ir apatinių kvėpavimo takų pažeidimai <i>Edvardas Danila, Virginija Šileikienė, Rolandas Zablockis</i>	817

XIII dalis. Kitos plaučių ligos 829

59 skyrius. Miego apnėjos ir hipopnėjos sindromas <i>Rolandas Zablockis, Edvardas Danila</i> ..	829
60 skyrius. Ūminio respiracinio distreso sindromas <i>Rolandas Zablockis</i>	833

XIV dalis. Reabilitacija, ikioperacinės plaučių būklės įvertinimas ir transplantacija..... 841

61 skyrius. Plaučių ligomis sergančių ligonių reabilitacija ir darbingumas <i>Edvardas Danila</i>	841
62 skyrius. Ligonio ikioperacinės plaučių būklės įvertinimas <i>Virginija Šileikienė</i>	845
63 skyrius. Plaučių transplantacija <i>Rolandas Zablockis</i>	848

XV dalis. Tabako rūkymas 852

64 skyrius. Tabako rūkymo poveikis žmogaus sveikatai <i>Edvardas Danila</i>	852
65 skyrius. Tabako rūkymo poveikis kvėpavimo organams <i>Virginija Šileikienė</i>	856
66 skyrius. Pagalba asmenims, metantiems rūkyti <i>Edvardas Danila, Virginija Šileikienė</i>	860

XVI dalis. Spalvotieji paveikslai 867

67 skyrius. Bronchoskopinio tyrimo paveikslai <i>Edvardas Danila, Vygantas Gruslys</i>	867
68 skyrius. Mikroskopinio skreplių, bronchoskopijos metu gautos medžiagos ir pleuros punktato skysčio tyrimo paveikslai <i>Elvyra Ostanevičiūtė, Miglė Janeliūnienė, Gražina Pačkauskienė, Laimutė Jurgauskienė</i>	917
69 skyrius. Plaučių makroskopiniai ir biopsinės medžiagos mikroskopiniai paveikslai <i>Edvardas Žurauskas, Aušrinė Barakauskienė</i>	926

Autorių publikacijos, kurių medžiaga panaudota rengiant knygą 945

Literatūra 952

Dalykinė rodyklė 981

I dalis.

Bronchų ir plaučių anatomija, histologija ir fiziologija

1 skyrius

Bronchų ir plaučių anatomija

Kvėpavimo sistemą sudaro kvėpavimo takai ir plaučiai. Šiame skyriuje aprašoma apatinių kvėpavimo takų (trachėjos, bronchų) ir plaučių sandara (žr. 69-1 pav., 926 psl).

Plaučių raida. Gimusio kūdikio plaučių raida dar nebūna pasibaigusi. Prasidėjusi 26-ąją nėštumo dieną, ji tęsiasi ir vaikui gimus. Įvairių autorių duomenimis, naujagimio plaučiuose yra nuo 10 mln. iki 149 mln. (vidutiniškai 55 mln.) alveolių, aštuonerių metų vaiko – apie 300 mln. alveolių, o suaugusio žmogaus plaučiuose – 500–700 mln. alveolių. Naujagimio plaučių tūris yra apie 200 cm³, o suaugusiojo – apie 5000 cm³. Vaikų iki dvejų metų plaučiai, bronchai ir plaučių kraujagyslės sparčiai auga, iki trejų metų susiformuoja plaučių kapiliarų tinklas ir alveolių sienos struktūra. Per pirmuosius penkerius gyvenimo metus plaučių tūris padidėja dešimt kartų. Trachėja ir bronchai padidėja tris kartus. Berniukų kvėpavimo takai auga lėčiau.

Plaučių struktūra galutinai susiformuoja maždaug aštuonioliktaisiais gyvenimo metais. Intrauteriniu laikotarpiu, pradedant 25-ąją nėštumo savaite, plaučiai pradeda gaminti surfaktantą – glikoproteidų ir lipidų kompleksą. Mergaičių plaučiai jį gamina greičiau, todėl jos atsparesnės naujagimių tachipnėjai ir distreso sindromui. Palyginti su suaugusiųjų, naujagimių kvėpavimo takų tūris santykinai daug didesnis negu alveolių tūris. Naujagimio funkcinė liekamoji talpa santykinai mažesnė, o periferinių kvėpavimo takų pasipriešinimas – didesnis (ypač berniukų) negu suaugusiųjų, todėl plaučiai ir galiniai kvėpavimo takai yra neatspa-